

Hálaadó ima.*

Örökkévaló Isten! életünknek kegyelmes adója, sorsunk és állapotunk bölcs vezére, mennyei atyánk a Jézus által! imáadásodra és magasztalásodra jöttünk fel e szent házba, hogy téged lélekben és igazságban imádjunk, mert *tőled száll alá minden jó adomány és tökéletes ajándék.* Lelkünk szent érzelmei hozzád emelkednek, midőn szívünk oltárán neked áldozunk s ajkainkon a buzgóság imája szól, midőn leborulva téged igaz lélekkel imádunk. Oh mert te vagy a szeretet és jóság kiapadhatatlan forrása, te vagy az időknék gondviselő Istene! Téged magasztal a nagy mindenség. Neked zeng hálát a menny és föld minden lakója, neked áldoznak a teremtmények megszámlálhatatlan seregei, neked áldozunk mi is hálaadásnak áldozatával, mert *éncklésnek és szabadulásnak szava van a mi sátorainkban* és ezt mondjuk: *az Urnak jobb keze hatalmasan cselekedett, az Urnak jobb keze felmagasztaltatott.*

Szent Isten, édes Atyánk! örömet szerzél nekünk e szent napon; mivel fizessünk jószágodért!? A hálaadás poharát vesszük a mi kezünkbe és ezt mondjuk a koronás költővel: *áldjad én lelkem az Urat s el ne felejtkezz semmi jótéteményeiről!* Oh szent Isten, életünknek ura, sorsunknak bölcs vezére! a hálás emlékezet e magasztos ünnepén, az öröm és hála forró érzelmeivel emelkedik fel lelkem te hozzád és megemlékezem a te végtelen kegyelmedről és gondviselésedről, melylyel negyvenegy évi papi- és negyven évi házasesétem során és változásain át étellel és egészséggel megajándékoztál.

Oh mert Sámuel szerint: Csak egy lépés a köze az életnek és halálnak; de ezt is csak kegyelmed tartja meg. A ki előtt az örömnék számos forrásai nyílnak fel, a ki felett a bol-

* Elmondattott Deésfalván negyvenegyedik évi papi és negyvenedik évi házassági évforduló ünnepén 1903. június, hó 22-én.

dogság napja tartósan ragyog, — a ki jó erővel, állandó egészséggel, békével, jó szerencsével, előmenetellel és világi jókkal van megáldva, ez is oh Isten a te szeretetednek adománya.

Áldlak téged atyám, hogy nekem is ez áldásaidból részt adtál, életemet, napjaimat ez ideig nyulni engedted. S ha életem folyamában ottan-ottan a búbánat ürömpoharát kostoltattad is velem, — de nem tagadtad meg tőlem az öröm édes poharát is, engedted jó napokat is érnem, *s az én vénségemig és megöszülésemig nem hagytál el engem.* Ugy, hogy ha a közel múlt nagy veszteségnek fájdalma, ónsulylyal nem nehezédnek lelkemre, e napot életem legszebb napjai közé számíthatnám.¹

Áldlak atyám téged azért, hogy engemet szolgálóvá választottál, s a hitnek és mennyei tudományod kincseinek sáfárlásával megbíztál. Felvettél engemet, hogy oltárod körül szent szolgálattal forgolódjam, s kegyelmet nyújtottál, hogy negyvenegy évек lefolyása alatt járhassek szent színed előtt. Ezért ha az Ilyés próféta lelkével és erejével nem bírtam is, de gyenge erőm szerint törekedtem az ígét mind alkalmas, mind alkalmatlan időben úgy prédikálni, hogy a nép engedelmes és jócselekedetekre igyekező legyen.

Áldlak atyám téged azért is, hogy ez ünnepélyes órában is a te templomodban szent színed előtt állhatok s te hozzád emelt fohászom által királyi széked zsámolyánál áldozatot mutat-hatok be neked, és sáfárságomról számolva, lelkiismeretem teljes nyugalomával mondhatom el Jézussal: *Atyám én dicsőítettelek téged, elvégeztem a munkát, melyet rám bíztál.* E velem közlött nagy kegyelmed hálás emlékére, s szívem emez örömeinek kifejezésére szentelem ünnepül e napot, e résztvevő szent gyülekezettel egyetemben, lelkemben és ajkaimon zengedezvén a mennyei éneket: *a királyi székben ülőnek és a báránynak áldás és tisztesség, dicsőség és hatalom örökkön örökké.*

Érzem, hogy földi pályám határkövénel állok és szent szolgálatom végperceit élem. Éltem fájának zöld levelei már sárgulnak, hulladoznak, virágai hervadoznak s csak romlandó, száraz ágai állnak fenn, melyeket a végváltozás szelének leggyengébb lebbenése is porba dönt. Igértél-e még napokat nekem, nem tudom, de a legjobb reménység is csak kevéssel biztathat

¹ Juliska férj. Gvidó Béláné leányunk elhalt 1903. május hó 26-án.

és ha e keveset megnyerném is, *azok immár meg vannak szám-
lálva*, és csak azt mondhatom Izsákkal: *íme megvénhedtem és
nem tudom az én halálomnak napját*. De akármilyen legyen szent
tetszésed, azon édes atyai gondviselésedre bízom megamat,
melylyel eddig is örködtél felettem.

Azért is nem kérem: *Jelentsd meg Uram nekem az én
végemet, az én napjaimnak mértéke mennyi legyen*; mert ennek
tudása talán felzavarná lelkem esendességét; hanem csak azt
kérem: Tarts meg engem végórámig a te jó kedvedben s a
nehéz percekben se hadj el engemet, hogy örvendezhessek
mindvégig te benned és dicséretet mondhassak nevednek.

De egyszersmind esedezem te néked, mennyei atyám, az
én atyámfiáiért, az én munkatársaimért is, kiket szent szolgál-
latodra hívtál. Adjad áldásodat azokra is, nyujtsd hosszú időre
napjaikat, kitartó erővel és egészséggel szeressed őket, hogy
egyen-egyen a te szőlődnek lankadatlan buzgalmu munkásai
s evangeliumodnak hív sáfárai lehessenek, s a te földi és
mennyei országodnak mentől több lelket megnyerhessenek.

Áld meg Isten, szeretet atyja e szent hajlék imádkozó
gyülekezetét a minden időben hozzád vágyó szent bizalommal,
s tanítsd meg arra, hogy *a kik biznak az Ur Istenben nagy hiede-
lemmel, azok nem vesznek el semminemű veszedelemben*. Adj e
szent hajlék tornácziban boldog lakást a te hozzád vágyóknak
s adj békeséget a téged igazán tisztelő családoknak. Áld meg
e községet és ennek népeit vallás és nemzetiség különbség nél-
kül, áld meg házaikban és mezeiken, nyugalmukban és munká-
ikban. Áld meg a szülőket gyermekeikben s a gyermekeket
szülőikben. Légy gyámola az árváknak és özvegyeknek, vigasz-
talója a keseredett szívűeknek.

Áld meg oh áldások Istene! legjobb szeretetteddel hálada-
tos jó gyermekeimet, kik most hálaiünnepet szentelnek megtar-
tásodért.

Áld meg hazánkat, nemzetünket, királyunkat, anyaszent-
egyházunkat és vallásunkat. Áld meg végre a mi kedves ven-
dégeinket is, kik közel- és távolról jöttek mihozzánk. Tanítsd
meg oh gondviselő Isten minden gyermekedet élni és remélni
ama szent hitben, hogy: *Te voltál és te vagy erős Isten és te
megmaradsz minden időben!* Az ur Jézus nevében kérünk, hall-
gass meg minket. Ámen.

HADHÁZY JÓZSEF.

Egyháztörténelmi adatok.

CLII.

A papmarasztás eltörlése.

A XVIII-dik százban is volt eset rá, hogy a világi hatóság áldásosan szólott bele a hiányos vagy félszeg egyházi rendelkezésekbe. Dávid Ferencz idejéből maradt az a túlságos demokratikus szokás, hogy év végén a papot, mestert elbocsátották az ekkléziából, vagy újra megválasztották a következő évre. Képzelné lehet, mily igazságtalan üldözés támadt néha ebből a szabadelvűnek látszó, de voltaképp igaztalan intézkedésből. Egyik-másik nemes úr valóságos zsarnoka volt az elbocsátástól rettegő belső embereknek. Uzoni Fosztó István leírta az ő idejében történt orvoslását az elfajult állapotoknak. „*Constitutiones Synodales et Consistoriales*“ című gyűjteményes munkája 35–36. lapjáról közöljük az ide vonatkozó részleteket.

De Auditoribus et eorum ad Ministros Relatione.

Szomorú sorsa vala a nem régi időkben az Isten szolgáinak az magok hallgatóira nézve, a kiknek ostoba, tudatlan hatalma alatt nyög vala a belső rend, midőn nevezetesen a marasztalásokban minden mocskot elkövetvén papján, mesterén, hányva-veti vala többire rendes ok és a maga paraszt conceptussa szerint az hallgató; az honnan származott ama paraszt példabeszéd: *A paraszt embernek hatalma van a papján s bocskora lyukán.* (Mert annyi lyukat és oda csinál, az hová néki tetszik.)

Lett e keserves sorsnak enyhülése ilyen alkalommal: Felállván Háromszéken a Limitanea Militia, midőn tudtára lett a királyi Felségnek, mennyi vacansok, Papok, Mesterek volnának Háromszéken, hová ugyan sietnek vala régen a ministerek, mint valami paradicsomban, hogy ott mint az herék némelyek, a magok jószágokban a privilegiummal,¹ majd minden munka és belső szolgálat nélkül élhetnének.

¹ Adómentesség.

E mozdította arra a Felséges Királyt, hogy Anno 1778. parancsolat jőne mind a Lutheranus, mind a Reformatus, mind az Unitárius Superintendenseknek arról, hogy adnák opiniojukat, miképpen lehetne az Vacánsok szaporodásának elejét venni?

E parancsolatra való feleletének az Reformatus Superintendensnek punctumai ezek voltak:

1. Egy is új, se pap, se mester, addig ne légyen, se a Dioecesisben lévő Seniorok ne engedjenek lenni, míg a vacansok közül azok, kik szolgálatot tehetnek, régi belső állapotjukban vissza nem tétetnek.

2. Keményen megparancsoltassék a falusi lakosoknak, hallgatóknak, hogy papjokat, mestereket minden kicsiny, haszontalan dologért el ne küldjék, és mást azon belső emberek közül fel ne végyenek mindaddig, míg a betegség és vénség nékiék engedi szolgálni, hanemha valami nagy gonoszságot, czégeries bünt cselekednének.

3. A belső személyek, a mely Dioecesisben egyszer belső emberré lesznek, a magok laktok földére (t. i. Háromszékre, mert a volt az indító ok) különben ne mehessenek, hanem mikor vagy az ott való papok defectussán, vagy az ott lévő vacansoknak felvétetése után, azon helyre papoknak vagy mestereknek hivatnak és bocsáttatnak.

A Lutheranusok Superintendense pedig ezt felelte: 1-mo. Az Augustana Confession lévő hallgatóknak nincs szabadságokban, magok belső embereket elküldeni, hanem a mi difficultás papok és mesterek közt léjend, a Consistorium igazítja és ha különben nem lehet, egy belső embernek más helyben való tételével szokott lenni. 2-do. Mivel a tanító mesterek hivatala csaknem mindenütt változandó, úgy, hogy egy helyből másban tétetnek, e felől a szász nátio még 1617 eszt. 17. X-bris szebeni gyűlésében végezte vala, hogy a vacans mesterek 2 esztendő alatt az ecclesiai immunitásban megmaradjanak, ha pedig 2 esztendő alatt viszont mesterekké nem lehetnének, osztán ne is lehessenek, hanem adó alá menjenek.

Ezekre lett a Királyi kegyelemnek ilyen Rescriptuma: Hogy az Reformatus Superintendenstől felküldött 3 punctumok ezután observáltatnának és az a mód, melyet a szász nátio a belső személyek iránt követett és tartott, ezután a Reformatusoktól és Unitáriusoktól is megtartatnának. Már ma nem maraszt az hallgató, nem lehet vacantiában maradni, hanemha czégeries bünért örökösön; az hallgatók és ministerek között való differentiák per transpositionem¹ orvosoltatnak.

¹ Áthelyezéssel.

GONDOLATOK.

Felső-Zsuk, 1903. április hó.

A pénz.

Mi is az a pénz? melyre oly nagy a szükség minden anyagi és szellemi vállalkozásainknál?

Megkísérlem nagyjából esetelni.

Sokan, midőn egykedvűen elhaladnak mellette, nem is képzelik, mily nagy dolog az.

A pénz a mindent mozgató erő, mely előtt nincsen lehetetlen. Ő a világi dolgok főintézője, kinek joga van mindenbe beleszólni. Hatalmas, hatalmát növeli a titokzatosság, mely koronkint övedzi, mert gyakran nem tudjuk, hol keressük. Csak a nyomásról, melyet reánk gyakorol, érezzük, hogy az ő, más nem lehet. Most teljes pompát fejt ki az emberek bámulatára, majd szerényen meghuzódik egy kávéház asztala mellett, mint egy egyszerű nyárspolgár. De azért mindig tudja: hol van az emberek gyöngéje, miben áll saját ereje és mit kell tennie. E célznak megy feltartóztatlanúl. Nem ösmer akadályt. Leveri, félretolja azt irgalom nélkül, ha útjában áll. Csábszavára a kőszivü emberek is megindulnak és igéző tekintete előtt meghajlik úr és szegény. Parancsait, mint egy despota osztogatja. Jaj annak, ki ellenszegül. Midőn prédára indul, hatalmas karjával belekapaszkodik mindenikünk életviszonyaiba, ellenállhatatlan erővel magával ragad, hol felemel, hol lesujt, a milyen az egyén és a környező viszonyok. Míg másfelől genialis emberek még pelyhes terveit — keblén melengetve — szárnyra segíti, hogy azok megvalósulhassanak: ez által lehet egy emberöltőt visz előre a civilizatio magaslatai körébe, kórházakat épít a szegények számára és megnyitja a börtön kapuit azoknak, kik benne bíztak és csalódtak. Így lesz az emberiség jóltevője s megfosztója egyaránt. Ez igaz képe a pénz hatalmának.

Azért becsüljük is meg társadalmi tényezőinknek ezen nagy hatalmát, mint feladataink teljesítésénél nélkülözhetlent. De nem a